Artikel in december nummer van het magazine Mariënburg

MARIA 2.0

TEKST
MARGRIET GOSKER
FOTO
© KFD

Angelika Plümpe

Elisabet Maria Rappl

Gisela Püttker

Klara Johanns-Mahlert

Tegenwoordig gaan de ontwikkelingen heel snel. Nauwelijks heb je een programma geïnstalleerd of de volgende versie is er al weer. Als we ons voorstellen, dat de kerk met 1.0 begonnen is en het werd 1.1 en daarna 1.2 … etc, dan is het na twintig eeuwen weleens tijd voor een versie 2.0.

Zo moet de protestbeweging gedacht hebben die in 2019 in ons buurland is ontstaan en die zich beijvert voor vernieuwing binnen de rooms-katholieke kerk. Maar de beweging, die allerlei activiteiten ontplooit (zoals onder meer een open brief aan paus Franciscus, een boycotactie, een website en een nieuwsbrief), heet niet Kerk 2.0. Het boegbeeld van deze beweging is namelijk Maria, de moeder van Jezus en de belangrijkste vrouw uit het Nieuwe Testament. Traditioneel wordt ze als onderdanig en dociel afgebeeld. Geen wonder dat men voor de naam Maria 2.0 gekozen heeft, want de vrouwen achter deze beweging pleiten actief voor een andere kijk op Maria en de vrouw in het algemeen. Ze ijveren er voor, dat vrouwen nu snel toegang zullen krijgen tot alle kerkelijke ambten in de rooms-katholieke kerk. Ook pleiten ze voor aanpassing van de seksuele moraal aan het levensgevoel van deze tijd en afschaffing van het celibaat. Priesters en bisschoppen die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik zouden door een wereldlijke rechtbank berecht moeten worden. Dat zijn de verlangens van Maria 2.0 bij monde van Angelika Plümpe, die mede namens de *Katholische Frauengemeinschaft Deutschlands* (KFD) op 3 november 2019 in de Hedwigkathedraal in Berlijn het woord voerde.
Thema van haar preek was de ontmoeting van Jezus met de Syro-Phenicische vrouw (Marcus 7: 24-30), die het lef had Jezus tegen te spreken en hem met haar argumenten wist te overtuigen. “Als Jezus wil leren, laat dan ook de kerk willen leren”, aldus Plümpe. Inmiddels is 17 mei uitgeroepen tot ‘*Predigerinnentag*’ (*Women Preachers’ Day*). Op die dag – zo is de bedoeling – gaan twaalf vrouwen op twaalf verschillende locaties (alle twaalf in rooms-katholieke parochies) de preek verzorgen en wel tijdens een eucharistieviering, wat tot nu toe ongebruikelijk is. Als datum is voor 17 mei gekozen, de feestdag van de vrouwelijke apostel Junia, die door de Grieks-Orthodoxe kerk nog altijd gevierd wordt. Deze Junia wordt in de Schrift (Romeinen 16:7) tot de apostelen gerekend die bijzonder veel aanzien genieten. Het is zelfs zo dat Junia eerder christen was dan Paulus.

HET LETTERTJE ‘S’

Maar wat is nu het geval? Sinds de middeleeuwen heeft in de Westerse kerk de toevoeging van een extra lettertje aan haar naam (het lettertje ‘s’) van Junia een Junias gemaakt, wat in het Grieks een jongensnaam is. Zeg maar: van Kee wordt door een kleine toevoeging Kees gemaakt. Daardoor is eeuwenlang ten onrechte de indruk gewekt, dat het in Rom. 16:7 om een mannelijke apostel Junias zou gaan, maar dat is geenszins het geval. Alle vroege kerkvaders spreken namelijk over de vrouwelijke apostel Junia (soms lezen ze trouwens Julia). Pas in de twaalfde eeuw was het Aegidius van Rome (1245–1316), die waarschijnlijk als eerste een vertaling maakte waarin hij de vrouwelijke Junia tot een mannelijke Junias bestempelde. Dat kon gemakkelijk, omdat voor de naam Junia in het Grieks in de vierde naamval nauwelijks onderscheid te zien is tussen de mannelijke en de vrouwelijke vorm. Je kunt het alleen maar zien aan een klein accentje. Doordat Aegidius het mannelijke accent in de Griekse tekst wilde (?) lezen, maakte hij dat foutje. Een foutje met grote gevolgen. Want volgens Rome mogen vrouwen geen priester worden, omdat Jezus alleen twaalf mannen tot apostel gekozen zou hebben – wat trouwens nergens in de Schrift expliciet gezegd wordt. Maar het is wel duidelijk dat je daar dan een vrouwelijke apostel niet zo goed bij kunt hebben.

JUNIA MAG WEER EEN VROUW ZIJN

Die fout is na jarenlange schriftgeleerde debatten, die in 1977 op gang werden gebracht door de Bijbelwetenschapster Bernadette Brooten, nu eindelijk hersteld. In de nieuwste Bijbelvertalingen – zoals de *Nieuwe Bijbelvertaling* en de *Lutherbijbel* – is Junia weer een vrouw, zoals iedereen zelf kan constateren. In de tradie van de Grieks-Orthodoxe kerk is Junia overigens nooit tot man getransformeerd. Het is ook die kerk die de naam van de apostel Junia in ere heeft gehouden en haar op iconen heeft afgebeeld, soms samen met haar man Andronicus, soms ook zonder hem.

‘PREDIGERINNENTAG’

In 2020 zou in Duitsland de eerste ‘Predigerinnentag’ plaatsvinden, en de twaalf vrouwen – van wie je de namen en de preken op internet kunt vinden – waren er helemaal klaar voor. Maar het coronavirus gooide roet in het eten. Negen van de twaalf preken gingen digitaal en slechts drie konden werkelijk volgens de planning gehouden worden. De al genoemde Angelika Plümpe preekte zelf op 17 mei in de parochie van de Heilige Familie in Berlijn. Zij en de andere elf vrouwen staan op de bres voor gender-gelijkheid en de gelijkwaardigheid van vrouwen en mannen in de kerk. Door hieraan

FOTO
© KFD

Jacqueline Straub

mee te doen lieten de vrouwen zien dat ze hun roeping wilden volgen, in een kerk die hard aan vernieuwing toe is en vrouwen niet langer van de ambten blijft uitsluiten. Volgens Ulrike Göken-Huismann is dit initiatief van de twaalf preken door twaalf vrouwen op twaalf plaatsen een kleine, maar belangrijke stap in de noodzakelijke vernieuwing van de rooms-katholieke kerk.

NOG EEN OPMERKELIJKE VROUW

Inmiddels is er nog een sterke jonge theologe opgestaan, die de publiciteit zoekt om haar doel te bereiken. Ze wil heel graag priester worden binnen de rooms-katholieke kerk. Ze voelt zich daartoe al sinds haar vijftiende geroepen. Jacqueline Straub ging daarom theologie studeren. Ze is afgestudeerd en inmiddels dertig. Dat is de leeftijd waarop Jezus zijn publieke optreden begonnen is. Ze pleit al meer dan tien jaar in woord en geschrift voor de toelating van vrouwen tot het ambt en haar werk is vertaald in het Engels, Frans en Italiaans. Ze wordt langzamerhand wel wat ongeduldig. Daarom schreef ze een nieuw boek (het derde al weer), dat nu ook in het Nederlands is vertaald onder de opmerkelijke titel *Kick de kerk uit haar coma*. Het lijkt me duidelijk dat Straub geen blad voor de mond neemt. Ze weet ook maar al te goed dat je alleen vrij kunt spreken zolang je niet voor je inkomen afhankelijk bent van de kerk. Ze heeft de rooms-katholieke kerk lief, en daarom is het voor haar geen optie om over te gaan tot de evangelische of anglicaanse kerk die het ambt wel voor vrouwen hebben geopend. Straub hoopt op een Pinkstergeest, die fris en stormachtig door de kerk gaat waaien, en ze is er rotsvast van overtuigd dat Jezus 100% achter de wijding van vrouwen staat.

●

DS. MARGRIET GOSKER IS OECUMENISCH THEOLOOG EN PREDIKANT IN VENLO

Mechtild Wohter

Monica Heidenfels

Nawal Obst

Rebekka Gewandt

Renate Flath

Ulrike Fendrich

Ulrike Göken-Huismann

Ute Albrecht